

GRECSÓ KRISZTIÁN

Esti válasz

Babits-parafrázis

*Midőn a hang,
Az esti szó szúrós szóttese,
E spróden takaró
Vászontakaró,
A viaszhenger recsegése alól,
Százéves fogságából kiszabadul,
És a nyers, alig támasztott Babits-beszéd,
A költő tónusának enyhén bántó közepe
Beborít, mint egy dajka,
S a féltett múltat a sistergés lassan eltakarja,
Olyan óvatosan, hogy a karomon
Minden egyes bizsergő szőrszál
Langyos leple alatt vígyázban áll –
A démoni, gazdátlan hang megkísért,
Hogy ez egy semmi vetette árnyék,
Ahogy levágott végtag viszket,
S egyre csak fáj még.*

„Professzor Gyenes György 1980-ban J. Einhorn professzorhoz, a Radiumhemmet igazgatójához írt levelében arra kérte Einhorn professzort, hogy utána tudnának-e nézni annak, hogy van-e még valamilyen nyoma Babits Mihály 1938-ban lezajlott műtéte alkalmából intézetébe küldött daganat esetleges szövettani leletének. 1981. január 14-én kelt levelében az igazgató arról értesítette Gy. Gy-t, hogy az eredeti metszeteket megtalálták, azok értékelhetők. (Hiába, Stockholmban nem volt háborús pusztítás, »selejtezés«, de volt/van svéd szervezethez, precizitás.) A metszeteket Claes Silfswärd docens átnézte és véleménye szerint Babits Mihálynak a garat, vagy a légcső mucosájából kiinduló nyálmirigy daganata volt.” Wenger Tibor dr. és Gyenes György dr.: Babits Mihály betegségei (*Osteológiai Közlemények*, 2015/1–2, 12. oldal)

Aztán meg hevernek néma hónapok
A beszélgetőfüzetek lepel árnyán,
És a fámán örökösök legelnek,
Nem érzik a kényszer-lepelt tehernek,
A dialógus szükség-fele meg
Elszállt válaszok közt a vigaszban járván
Csak magára tud gondolni gyáván:
Megannyi mondat, és mind mire való,
Miért épp ezek maradtak itt árván,
Miért selymes az út, ha a vége záróány,
Mit takar be a szó, a hallgató takaró,
Dicstelen dombok és miféle lombok
A csend hulláma közt, lusta hangvetők,
Az áradások, s a válaszul érkező apályok
Jönnek, akár büntetett Danaida-lányok;
Miért ezek az emlékek, miért ezek a múltak,
Miért a lámpát, és miért nem a holdat,
Miért a vége, és miért nem
A derekáról egy mondat?

Pontosan nyolcvan évvel azelőtt,
Hogy egy rongyos csütörtök délelőtt,
Ballagtam az esőben át a Ferdinánd-hídon,
És elhajolt a billentő-izom, s a nyak,
Mint szegény Kosztolányinak,
Mégmérgezte magát,
Hát, napra pontosan nyolcvan évvel korábban,
A tumor testéből, az élet hibás porában,
Stockholmba mentek Babitsból a sejtek,
A hallgatás szövettani minta, vagy rejtek,
Einhorn professzor, egy ki tudja, milyen orvos,
A sátán ingét gombolta félre,
Az eleje még pontos,
És nyolcvan év múlva a hallgatás bezárul,
A hangon és némaságon túlról a lelet elárul,
Hogy a halál csak az örök,
Nem megújulás ez, nem élet-körök,
Fogoly vagy, akár a henger kalodájában a hang,
És gyötör a süket tudás, a felesleges, bitang,
Hogy most már érted,
Miért sarjad fű, ha azután elszárad,
És miért szárad el, ha kínjában újra nő.